

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus IV. An pactum juratum obliget in vi pacti, & justitiæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

dici actionem in factum, seu prescriptis verbis. Qui igitur pactum ex parte sua sic implevit per rei conventæ traditionem, ei competit alterutra harum actionum, quam maluerit, L. naturalis cit. L. quoniam, C. eod. de quo infra, ubi dicam, quando in pactis, & contractibus detur locus poenitentiae?

2564. Tertio vestitur pactum, cum adjicitur aliud pactum, jure civili firmum, L. juris gentium, cit. §. quin imò, v. g. vendis Cajo domum, eo pacto, ut cum volueris, te inquilinum habeat. Hæc pactio seorsim, & sine venditione, esset pactum duntaxat nudum; quia tamen adjicitur venditioni per coherentiam cum ea, vestitur. Not. tamen ex Pirhing de pact. §. 1. nu. 5. requiri, quod pactum adjiciatur ei, quo vestitur, in continenti, & non ex intervallo; nimirum antequam ad alia divertamus, ut explicat Haunoldus de Jure, & just. tom 3. tr. 8. c. 1. à n. 18.

2565. Quarto vestitur stipulatione. Stipulatio autem est contractus, olim interrogatione, & responsione perfectus, v. g. dicente uno, promittis dare 100. aureos pro hoc equo? & respondente altero: promitto, L. ex placito, 3. C. de rerum permutatione; hodie tamen promissiones, & pacta communiter confirmantur vel instrumento publico Notarij; vel manu propria, aut obfignatione promissoris; Molin. tr. 2. D. 255. n. 5. Si verò instrumentum deperdatur, ejus contenta probantur per testes, qui illud perlegerunt, si deponunt de tenore, & quod erat sine vitio, c. cum olim, de privilegijs.

2566. Quinto vestiuntur pacta legis auxiliò, seu assistentiâ, ut notat gloss. in L. Juris gentium, §. sed cum nulla, v. igitur ff. de pactis. Nam ex donatione acceptata, jure novo oritur actio civilis ad rei traditionem, L. si quis, 5. §. sed si quidem, C. de donationibus. Idem est, de acceptata simplici donatione dotis, idque in favorem matrimonij, L. unic. C. de rei Uxor. a actione, L. ad exactionem, C. de dotis promiss. Idem extenditur ad nudam promissionem, qua quis promittit solvere debitum alienum, sive hoc ex naturali, sive civili obligatione proveniat; vel, qua quis promittit solvere alio die, aut loco debitum proprium, quod ipse debebat, vel ex alia causa, vel alio modo, L. 1. & 2. ff. de con-

stitut. pecun. & §. constituta, Institut. de actionib. Molin. D. 255. n. 7.

2567. Sexto vestitur pactum juramento appposito. Nam ex pacto, solo jure civili irritato (ut est alienatio fundi dotalis, vel alienatio facta per minorem sine debita solennitate) si appositum sit juramentum, jure civili conceditur actio, authent. Sacrament. impuberum, C. si adversus venditorem. Constat etiam ex jure Canonico teste Covarruv. in cap. quamvis, de pact. p. 2. §. 4. n. ult. ita Layman cit n. 2. in sine Lessius, lib. 2. de just. c. 17. n. 25. Excipe pactum, de quo nu. 2571. & seq. Ex hoc à fortiori colliges, pactum juratum, non irritum jure civili, censeretur vestitum. Pactum enim juratum, sed irritum jure civili, non parit naturalem obligationem justitia; sed tantum civilem, non naturam pacti, sed beneficiò juris, respicientis juramentum; ex n. seq. Addit Pirhing prædictis, de pactis §. 1. n. 5. in fin. pacta etiam vestiri hoc ipso, quod fiant in judicio, L. 4. §. fin. ff. de fidejussionib. Tutorum. Secundò, etiam quasi contractus. Nam ex quovis contractu datur actio; patet ex Institut. tit. de obligationib. in Judicijs autem quasi contrahitur, L. 3. §. item scribit, ff. de pecul. & qua in judicijs fiunt, omnem contractuum solennitatem superant, L. 2. & 19. C. de testam. ergo.

Not. autem, signatè à me dictum, pactum juramento vestiri, non exprimendo ly confirmari, ut abstraherem ab ea questione, an pactum, seu contractus, invalidus jure solum humano, consequenter non obligans ex justitia, per appositum juramentum sic convalescat, ut non tantum ex vi juramenti, & virtute religionis obliget; sed etiam ex vi pacti, & titulo justitia? Ex quo vides, aliud esse, pactum juramento vestiri, aliud, confirmari, ut bene notat Pirhing l. 2. decret. tit. 24. de jurejurand. n. 131. nam si pactum solum vestiatur juramento, non parit naturalem obligationem justitia; secus, si confirmetur.

ARTICULUS IV.

An pactum juratum obliget in vi pacti, & justitia?

2568. IN quaestione proposita, pactum, jure tantum humano irritum, juramento con-

confirmari, docet Pirhing *cit. n. 132.* & apud eum Layman *l. 4. tr. 3. c. 8. num. 1.* Sanchez *l. 3. in decal. c. 12. n. 5. & 11.* quoties juramentum appositum à jurante observari potest citra peccatum, vel exigi ab eo, in cujus favorem editum est: negativam tamen sequitur Tamburinus *l. 3. in decal. c. 3. §. 6.* & probabilem censet Suarez *l. 1. de juram. c. 29. n. 1.* mediam viam inquit Bonacina *de Contractib. d. 3. q. 1. p. 1. n. 6. ex c. si diligenti, de foro compet.* ubi docet, contractum, propter bonum commune irritum jure solum humano, appposito juramento *confirmari*; secus, si sit irritus propter *bonum duntaxat privatum.* In hac re mihi probabilior videtur sententia negativa; ita Gibalinus, *de forma negotiationis humana l. 3. c. 3. n. 9.* Nam pactum, *jure humano duntaxat irritum*, ex se non obligat *ex justitia*; cum, ut tale sit nullum; sed nec obligat *ex justitia*, accessione juramenti. Nam juramentum non habet vim obligandi, nisi ex virtute Religionis; ergo

1569. Dices 1. quòd vim obligandi, in dato casu tale pactum accipiat *ex dispositione juris*; quia jus, ejusmodi contractus, cæteroquin irritos, vult, juramento supposito, *perpetuo firmos, & observandos*, sed *z. N. ant.* nam quando lex tales contractus, cæteroquin irritos, *servari præcipit*, non aliam causam exprimit, quam *reverentiam juramenti*, ut habetur *c. si verò, de jurejur.* ubi Alexander III. juramentum servari præcipit, promissioni appositum; *ne Auctores*, inquit, *perjurij videamur*; & in *c. cum contingat*, idem præcipit Innocent. III. *ne pretextu invalidi contractus viam contingat perjurij aperire.* Ecce *perjurij, non injustitiae, non injurijs.* Volunt ergo jura, contractus ejusmodi, humana lege irritos, *sed juratos*, nihilominus *firmos*, firmitate, quam habent *ex vi juramenti*; & *virtute Religionis*; non autem *firmos* aliqua firmitate, quam contractus jure validi & firmi habent *ex vi pacti, & virtute justitiae.*

1570. Dices 2. Contractus, jure solum humano irriti, sed appposito juramento vestiti, non sunt rescindibiles; ergo sunt validi; ergo juramento *confirmati*; patet prima consequens. Nam ideo contractus in se validi, sed jure humano rescindibiles, rescindi possunt, quia lex dat actionem ad peten-

dam eorum rescissionem; sed quando adest juramentum, lex non dat talem actionem; ergo quando adest juramentum, sunt validi. *z. C. ant. N. consequens ad prob. C. ma. & min. N. consequens.* Nam ex datis præmissis, solum sequitur: *ergo quando adest juramentum, tales contractus non sunt rescindibiles.* Omnis quidem contractus *rescindibilis*, dissolutione ejus, supponitur *validus*; sicut etiam, quando conceditur actio ad petendam ejus rescissionem: at *non ex eo*, quòd detur actio petendi, quòd juratum est. Ex hoc colliges, quòd jura assistant non tantum obligationi *justitiae*, sed etiam *juramenti*, dando scilicet actionem petendi, quòd juratum est, intuitu virtutis religionis: sed ex hoc juris beneficio malè inferitur *determinatè obligatio, & vinculum Justitiae*, consequenter *confirmari directè*, pactum jure nullum.

Dices 3. Leges dicunt, quòd juramenta in contractibus, *ex metu factis*, servanda sint, *solutione saltem momentanea*; absolute verò, si facti sint *spontè*; ergo signum est, quòd pactis spontè factis, & juratis, voluerint dare valorem supposito juramento, consequenter vim obligandi *ex justitia*; præsertim si dicatur, leges illas irritantes, cum adest juramentum, quoad effectum annullandi pactum, tunc suspendi. *z. C. ant. N. consequens.* Nam ex eo, quòd leges contractus juratos, *ex metu factos*, & factos spontè, agnoscant validos, illisque tribuant actionem, quòd statim relaxari possint à Superiore; non autem istis solum sequitur, quòd in his non inveniant eandem rationem favendi, sicut in factis *ex metu*; non autem, quòd, si aliunde essent nulli, velint illis tribuere valorem (propter appositum juramentum) vel vim obligandi ex justitia.

Cæterum esto sententia opposita probabiliter dicat, in casu apppositi juramenti, jus non velle intelligi conditionem appositam, pro tali casu irritantem quoad effectum obligationis ex justitia; atque adeò pactum illud pro tunc velle manere in statu, quem haberet, si non extaret lex irritans, uti docere videtur Lessius *l. 2. Inst. c. 17. n. 25.* probabilius tamen videtur, quòd lex in dato casu suam irritationem non suspendat, etiam in hominis privati commodum; cum favori, quem lex, jubendo servari talia pacta jurata, intendit,

latis-

satisfiat per hoc, quòd reverentiâ juramenti, concedat actionem petendi rem juratam, ut dictum est; & hæc suspensio nullo juris textu firmetur.

ARTICULUS V.

Qui pacisci possint?

2572. **C**ommunis regula est, quòd pacisci possint omnes, qui non prohibentur naturâ, vel lege; quia pacisci est de genere permissorum, ut notat Pirhing *cit.* §. 1. n. 7. Naturâ prohibentur omnes, qui consentire non possunt; quia consensus est de natura, seu substantia pacti.

2573. Pro reliquis nota 1. quòd quidem unicuique permissum sit pacisci pacto, quo se ipsum obliget, nisi jure prohibeatur; sed non eo, quo obliget alterum, *L. 11. ff. de obligat. & actionibus.* Layman *l. 3. tr. 4. c. 1. n. 4.* hinc factum alienum promitti non potest, *L. in stipulantem, & L. stipulatio ista, ff. de Verb. signif.*

Not. 2. quòd nemo paciscendo possit alteri, sed sibi acquirere, *L. stipulatio ista, & alteri ff. tit. cit.* Nam ejusmodi obligationes inventæ sunt, ut quisque acquirat, quod suâ interest: à dictis duabus regulis excipe 1. casum, cum quis stipulatur pro eo, cujus juri subjectus est, & promissorem illi obligare potest, ut servus pro suo Domino, filiusfamilias pro Patre; Regularis pro suo Prælato, vel Monasterio, *L. cit. & §. si quis Instit. de inut. stipul.*

2574. Advertendum tamen, quòd tale pactum, vel contractus, si reciprocus sit, claudicet, donec is, qui acceptavit, vel contraxit nomine sui Superioris, non habito prius mandato ejus, rem intimet Superiori, & hic sui subditi factum, ratum habeat, vel respuat. Si autem ratihabitio accedat, æquivaleret mandato; & retrahitur ad diem actûs gesti, ut dicitur *c. cum quis, de Sent. excom. junct. Reg. 10. de Reg. Juris in 6.*

2575. Factam exceptionem extendit Layman *cit. n. 4.* ad publicum Tabellionem, stipulantem, vel acceptantem pro altero, in publica scriptura promissionem, etiam extra judicium; si enim fiat in judicio, nemo dubitat, juxta *n. 2567. V. c. quanquam, de usur. in 6. Sanchez l. 1. de matr. D. 7. n. 11. Molin. tom. 2. D. 264. & c.* excipe 2. eos, qui aliorum administratores

sunt. Nam Tutor pro Pupillo; Curator pro Minore, prodigo, & amente; Rector Ecclesiæ, seu Parochus pro Ecclesiâ, causis pijs, & bonis ad conscientiam pertinentibus, stipulari potest, *L. eum, qui, ff. §. ult. de constituta pecunia.* Et quidem de Rectore Ecclesiæ verum est, licet agat sine autoritate Superioris; modò sit in favorem, & commodum Ecclesiæ; *c. pactum, de pact. in 6. Layman in cit. c. n. 2.* Nam, licet Parochus ex se non possit alienare bona Ecclesiæ suæ, vel agere in ejus damnum, *c. Abbatibus 12. q. 1. & Abbas in c. 1. de his, quæ sunt à Prælati:* potest tamen illis prodesse acquirendo, acceptando, & c. Layman *l. 3. tr. 4. c. 1. Coroll. 2.* Minor autem agens per Procuratorem, sine Tutoris autoritate, esto invalidè agat, *l. 1. & 2. ff. qui legitimam personam standi,* (intellige in ijs, quæ in ejus damnum sunt) in ijs tamen, ubi pro Minore pronuntiat, non agit invalidè; quia lex, quæ Minoribus læsis, ob debilitatem ætatis, subvenit, non debet obesse rebus prosperè gestis, Layman *in cit. c. pactum, n. 2.* & constat *ex Reg. 61. de Reg. Jur. in 6.* ubi dicitur: *quod ob gratiam alicujus conceditur, non esse in ejus dispensationem retorquendum.*

2576. Not. 3. quòd nemo invitus pacisci cogatur, *gloss. in L. 2. C. quæ sit longa consuetudo.* Ex quo sequitur, ad pactum requiri consensum voluntarium, & liberum, non coactum. Quid porro huic regulæ adversativè operetur vis, & metus? dicam in seq. Not. 4. *Lege à paciscendo prohiberi 1. impuberes,* intellige, juxta *n. priorem,* scilicet in damnum suum; non autem in commodum; 2. *prodigos,* qui bonis suis interditi sunt; 3. *Minores,* sub Curatore constitutos, sed intellige ut supra *loc. cit.* jure autem Ecclesiastico illi pacisci prohibentur, quibus prohibita est alienatio sine consensu Prælati, vel Capituli. Excipe Rectorem Ecclesiæ, juxta dicta *n. priore.*

2577. Not. 5. pactis privatorum, etiam juratis, juri publico derogari non posse, *c. si diligenti, de foro compet. L. inter 24. ff. de pact.* jus enim publicum, pactis privatorum mutari non potest, *L. jus publicum, ff. eod.* Layman *in c. ex parte, de Constit. n. 2.* Not. 6. quòd Monasterium, habens privilegium v. g. sepeliendi, possit ei derogare